

LA ESPERO

Organ för Esperantorörelsen i Sverige,
utgiven av Gefle Esperantoförening.

Klubo Esperantista de Malmö
la Biblioteko

Gefle 1913. Svenska Skolmateriel Aktiebolaget.

N:o 1

Redaktör:
R. PEHRSSON

Ansvarig utgivare:
W. WAHLUND

Febr. 1913

Anmälan.

Esperantorörelsen i vårt land har en ganska skiftande historia bakom sig. Vi minnas, huru Sverige var ett av de första land, där världsspråksidén slog fast rot, huru härifrån utgavs den första internationella Esperantotidningen, och slutligen, huru vår rörelse för blott några år sedan tog ett uppsving, som ingav de djärvaste förhoppningar. Men under en längre tid har den haft att kämpa med åtskilliga svårigheter, som i vårt land kanske haft sina kännbaraste verkningar. I själva verket har Esperanto haft att utstå det svåraste anfall, som någonsin kunnat riktas mot detsamma, desto farligare, som det ej kommit utifrån utan inifrån, genom en del teoretikers välmående men missriktade nit och hotande med en babylonisk förbistring bland världsspråksidéns egna anhängare. Dock, Esperanto har bestått provet, och härmed är också dess slutliga seger given, nu mer än någonsin förut. Man behöver endast helt ytligt studera rörelsen i de stora kulturänderna för att inse detta.

Även i vårt land ha kraftiga ansträngningar gjorts att sätta ny fart i Esperantorörelsen, och det arbete, som av energiska, entusiastiska pionjärer nedlagts härför, ofta med uppoffring av både tid och kapital, har ej varit förgäves. Som en hindrande mur har emellertid rest sig den brist på samarbete, som hittills rått bland Sveriges hundratal spridda esperantister, den planlöshet, som gjort att resultatet ofast blivit mindre än de gjorda uppoffringarna. Det förnämsta medlet att avhjälpa detta är ovedersägligt ett gemensamt, enande och samlande tidningsorgan. Det är med klar insikt härom som Gefle Esperantoförening vid årsskiftet beslöt att från det nya årets början utge ett sådant organ, och vars första nummer härmed utsändes. Vi

veta väl vad detta betyder och det ansvar vi därigenom påtaga oss, men vi äro fast beslutna att föra saken till slut.

Mycket brukar lovas vid början av varje nytt företag. Medvetna om, att vi hava gjort vad vi kunnat, bedja vi våra läsare göra detsamma; endast därpå beror »La Esperos» framtid!

Vi vända oss icke blott till våra meningsfränder, våra »samideaner» i olika delar av vårt land, utan även till dem, som ännu stå tvekande eller likgiltiga inför världsspråksfrågan. Tveka ej längre; världsspråkets genomförande är endast en tidsfråga!

»La Espero» kommer att bjuda på ett intressant, lättläst innehåll, omfattande allt som har någon betydelse för världsspråksfrågan. Den kommer sålunda

att genom längre eller kortare uppsatser belysa världsspråksfrågan ur alla synpunkter,

att genom en mängd kortfattade notiser visa Esperantorörelsens frammarsch i utlandet,

att genom meddelanden från esperantister på olika platser i vårt land göra sina läsare bekanta med allt, som inträffar inom vårt lands Esperantokretsar,

att genom valda berättelser på Esperanto giva den mera försigkomne rikligt övningsmaterial, samt

att genom en lättfattlig kurs, som påbörjas i nästa nummer, giva läsarna tillfälle att utan besvär lära sig Esperanto.

Genom att prenumerera på »La Espero» kan ni bidra till dess framgång och därigenom giva Edert stöd åt Esperantorörelsen i Sverige.

Därför, prenumerera genast på »La Espero» och förmå vännen och bekanta att göra detsamma!

Red.

Samideanoj!
Abonu »La Espero»!

För och emot.

— A. God dag, det var länge se'n jag såg dig nu!

— B. God dag, det var verkligen roligt att få träffa dig! Men vad är det där för grön stjärna du har i knappålet?

— A. Det är Esperantomärket.

— B. Esperanto...! Vad, är du anhängare av denna orimlighet, som kallas världsspråk?

— A. Ja, förvånar det dig?

— B. Naturligtvis, jag känner ju dig som en förständig, intelligent människa.

— A. Tror du då, att bara dumhuvuden kunna intressera sig för det internationella hjälpspråket?

— B. Nå, det har jag inte sagt, men jag tror, att allt det där är bara en vacker dröm, en utopi.

— A. Varför då en utopi?

— B. Det är ju klart! Hör på! Vilket civiliserat folk kommer någonsin att gå in på att frångå sitt modersmål och i stället använda ett konstgjort språk?

— A. Intet...

— B. Nå, ser du då, du erkänner ju det själv; för mitt första argument föll hela din hypotes omkull.

— A. Alldeles inte, låt mig bara sluta, kära vän. Inte något folk skall behöva överge sitt eget språk, ty Esperanto är endast ett hjälpspråk, som uteslutande är avsett för sådana, som inte kunna några främmande språk.

— B. (ironiskt). Det är ju snällt av esperantisterna att låta de andra språken leva, men jag tycker det skulle vara mycket bättre, om alla lärde sig engelska, som redan talas av milliontals människor.

— A. Ja, det skulle nog engelsmännen helst se, men tyskarna tycka nog, att deras språk har lika stor rätt härtill. Och likaså fransmän, ryssar och spanjorer. Vem skall bestämma? Vem skall välja?

— B. Ja, det skulle nog bli svårt att göra alla nöjda.

— A. För resten, känner du mån-

ga svenskar, som korrekt och ledigt tala engelska? Det är sannerligen inte så lätt att lära.

— B. Det kan så vara, men är då ditt Esperanto så mycket lättare?

— A. Hela språkläran består av 16 korta regler, alla utan undantag, och nästan varje något bildad människa förstår utan att först behöva studera det, större delen av ordförrådet.

— B. Det där förefaller mig litet besynnerligt, men den förnämsta svårigheten kommer väl att vållas av uttalet; varje folk uttalar nog språket på olika sätt.

— A. Nästan för alla folkslag är Esperanto lättare att uttala än något som helst annat språk.

— B. Hur kan det vara möjligt?

— A. Helt enkelt; i Esperanto begagnas icke sådana ljud, som äro svåra för den ena eller andra nationen, t. ex. franskans *an*, *on* och *un*, engelskans *th* och svenskans *ö*, *ö*, *y* och *u* o. s. v. Vidare ligger tonvikten alltid på näst sista stavelsen i ett ord.

— B. Jag måste erkänna, att detta är en fin idé, ty genom dessa två regler bortskaffas de två förnämsta svårigheterna, som det rätta uttalet av främmande språk erbjuder. Men, det måste ändå finnas skiljaktigheter kvar i en engelsmans, fransmans eller tysks sätt att uttrycka sig.

— A. Ja, det finns nog små skiljaktigheter, men det hindrar icke det ringaste, att man förstår varandra. Jag förstår mycket lättare en engelsman eller fransman, som talar Esperanto, än jag förstår dem, när de tala svenska, även om de vistats årtal här i landet.

— B. Utan skämt, så ser jag, att det här verkligen är riktigt intressant, och kanske köper jag för nyfikenhetens skull en lärobok i Esperanto, när jag blir rik någon gång.

— A. Det behöver du ej vara så värst rik för. Om du också bara har fem öre, kan du köpa ett häfte, där hela språkläran och en tillräcklig ordlista står.

— B. Om jag inte kände dig, skulle jag tro, att du står och ljuger. Nå gott, jag skall köpa häftet.

— A. Om du gör det och läser igenom det uppmärksamt, så kan jag slå vad med dig om, att du också blir esperantist.

— B. Vem vet. Man får inte tvivla på något numera, då människan flyger som en fågel.

— A. Det har du rätt i! Adjö!

Nästa gång vi träffas, har du också den gröna stjärnan i knapphålet!

(Översatt fr. »Praktika Frazaro».)

Kan man redan nu ha någon nytta av Esperanto?

Man föreställer sig vanligen, att ett s. k. världsspråk ej kan vara av någon nytta, förrän det blivit officiellt antaget, och det är ej sällan man får det svaret, när man söker förmå en person att lära sig Esperanto, att »det är ingen idé», »man har ingen nytta av det ännu, för det är så få som kunna det», »det är bättre att lära sig ett annat språk» o. s. v.

Först ett par ord om principen häruti. Personen ifråga förstår och gillar idén, och inser, att den kan få en stor praktisk betydelse. Men man vill ej själv göra något, för att ett resultat skall uppnås, utan väntar på, att andra skola handla, och är sedan nöjd med att få komma med på slutet.

Själva slutsatsen är emellertid falsk, i det att förutsättningen, att »det är så få som kunna det», ej är så fullt riktig. För att »världsspråket skall vara av någon nytta, fordras det ingalunda, att varje arbetare i verkstäderna, varje jordbrukare på landsbygden, varje handlande och kontorist, varje lärare och lärjunge skall kunna Esperanto. Det behövs endast, att det i varje land, i varje stad eller större plats, som är av någon betydelse, finns representanter för den mänskliga verksamhetens olika områden. Och detta mål är till en stor del redan nått, förnämligast tack vare det för några år sedan bildade »Universala Esperanto-Asocio» (Världs-Esperantoförbundet). I jordens alla länder har Esperanto gjort sitt intåg; senast har det brutit sig väg genom den kinesiska muren, och den gröna stjärnan blänker även på många av den unga republikens medborgare. På bortåt 1,000 olika platser finnas ombud för U. E. A. och antalet växer för var dag. Mycket skulle kunna anföras för att visa, att Esperanto är ett världsspråk, men här är ej platsen därför.

Å andra sidan, huru många av de som försöka lära sig ett främmande språk, kunna verkligen lära

sig detta? Svaret är ej lätt att ge, men säkert är, att det skulle bli allt annat än tillfredsställande. Man tänker »språk som språk», men man finner snart, att man grundligt misstagit sig. Att på egen hand lära sig ett främmande språk är ju nästan en omöjlighet. Och i våra läroverk kommer man efter en fyra, fem, ja sex års studier, så långt, att man med hjälp av tjocka ordböcker och läroböcker kan någorlunda felfritt översätta t. ex. ett brev eller en kortare berättelse.

Vartill använder man det språk man lärt sig? Ja, en del kanske få tillfälle att resa utomlands och pröva kunskapen. Men hur går det, om man reser i ett annat land än det, vars språk man lärt sig? Det är hos oss en utbredd åsikt, att man med engelskans tillhjälp kan ta sig fram överallt. Man behöver dock icke komma längre än till Ryssland för att se, att det finns en gräns för engelskans makt. Däremot har det visat sig, att man medelst Esperanto kan komma fram snart sagt var som helst. Det är ej längre något ovanligt, att personer, som utom sitt modersmål endast kunna Esperanto, utan svårighet resa genom hela Europa, och nyligen har en blind esperantist företagit den långa resan från Ryssland till England. Och språkkunniga personer förklara enstämmigt, att de ofta haft större nytta av Esperanto än av engelskan och tyskan. För ej länge sedan besöktes vårt land av Mr. Parrish, en representant för handelskammaren i Los Angeles (Kalifornien), som med Esperantos hjälp företagit en föredragsresa genom 22 olika länder.

De internationella kongresserna bli för varje år allt viktigare och talrikare. Det är emellertid ett faktum, att många av dessa förlora en del av sin betydelse genom språkförbistringen; varje tal, varje anförande, måste ju översättas till tre eller fyra språk, för att alla skola förstå det. Esperantos stora betydelse härför inses utan vidare, och början har redan gjorts att använda det för detta ändamål, i det att katolikerna numera avhålla sina årliga stora kongresser på Esperanto, och flera andra ha tagit upp frågan på sin dagordning.

Många ha emellertid ej råd att resa utrikes, utan lära sig främmande språk för att fördjupa sina kunskaper inom något särskilt område. Mycket har också redan gjorts för att tillgodogöra sig Esperanto

härför. Det finns nämligen redan åtskilliga sammanslutningar mellan esperantister, som ha några gemensamma intressen. Läkare, jurister, järnvägs- och posttjänstemän o. s. v. ha sina förbund och sina organ.

Större delen av dem som lära sig ett främmande språk gör det emellertid för att använda det i handelns tjänst, och här har det visat sig kanske svårast att införa Esperanto. Följande uttalande torde dock utgöra ett värtligt bevis för, att man redan hunnit ett gott stycke väg på detta kanske dess viktiga område. Det är en tysk firma i Dresden, som intygar: »För fyra år sedan erhöles vi från London ett brev, skrivet på ett okänt språk, jämte ett litet oansenligt häfte. Häftet var en s. k. Esperantonnyckel, och efter att ha läst anvisningarna på omslaget, började vi lära oss språkläran och voro så i stånd att läsa och besvara brevet med hjälp av ordlistan. Vi skriva nu Esperanto lika lätt som tyska. Följaktligen kunna vi korrespondera med varje land på ett och samma språk och behöva därför inga utländska korrespondenter för de olika språken. Vi råda därför alla industri- och handelsfirmor att använda Esperanto för affärer på utlandet.» Och denna firma är icke ensam om att använda Esperanto; det finnes hundratals sådana, däribland världsbekanta firmor såsom Günther Wagner i Tyskland, Thom Cook & Son i England o. s. v.

Varför tveka att lära er Esperanto? Det skall genom språkets enkelhet skänka er mera nöje än besvär, det skall förskaffa er en gedigen kunskap om ett eget språks byggnad och det skall öppna hela världen för er!

R. P.—n.

Sveda Kroniko.

Al niaj svedaj samideanoj. — La ĉefa celo de »La Espero» estas, ke ĝi fariĝu la organo de ĉiu sveda esperantisto. Sed por realigi tiun deziron ni nepre bezonas la helpon de niaj samideanoj en ĉiu parto de Svedujo, kaj ni tial insiste petas vin, karaj amikoj, ke vi laŭpove partoprenu en tiu kunlaborado.

Antaŭ ĉio estas tre grave por ni ricevi sciigojn pri nia movado en ĉiuj lokoj, ankaŭ pri la plej malgrandaj aferoj. Skribu sur poŝtkarton mallongan prisskribon pri la stato de la movado en via loko, pri la societo, se tia ekzistas, pri viaj deziroj kaj projektoj k. t. p.! Ne fidu, ke aliaj faros tion; estu la unua en via loko!

Ni ankaŭ estas tre dankemaj ricevi ĉiajn gazetartikolojn, kiuj koncernas Esperanton.

La redakcio.

Profesoro Pitlik al Svedujo. Prof. Aug. Pitlik el Prago, Bohemujo, kiu de kelka tempo vojaĝas tra Eŭropo, farante paroladojn pri la fama, antikva ĉefurbo bohema, venos poste ankaŭ al Svedujo, ĉar li jam promesis fari paroladon en Gefle, invitita de la klubo tie. Sed ni esperas, ke ankaŭ la aliaj kluboj utiligos la okazon. Prof. o Pitlik, kiu nun vizitas Anglujon, jam faris kelkajn paroladojn, kaj havis bonan sukceson. Al Svedujo li kredeble venos en la komenco de aprilo.

La gazetoj kaj Esperanto. — Ni povas kun plezuro konstati, ke la sveda gazetaro dum la lasta tempo entute montris sin iom pli favoraj al Esperanto. La grandaj ĉiutagaj ĵurnaloj ŝajnas iom pli volonte malfermi siajn kolonojn por nia lingvo, kaj ni admonas niajn svedajn samideanojn provizu ilin kun materialo. — La gazeteto »Fyrväplingen», organo por asocio por kultura progresado, havas post kelke da tempo specialan fakon por Esperanto, bonege redaktata de sinjoroj A. Hallđin kaj E. Bogren, kiujn ni gratulas por ilia sukcesa laboro.

Ankaŭ »Säningsmannen», samcela gazeto, volontе presas artikolojn pri nia movado.

El Gefle. La ĉi-tiea societo esperantista havis sian jarkunsidon la 5-an de januaro. Nova estraro estis elektata kaj konsistigis el sinjoroj Oscar Pierrou, prez.; G. Bogren, vic-prez.; W. Wahlund, kasisto; R. Pehrsson, sekr.; E. B. Wigzell, vic-sekr.; A. K. Örn, bibliotekisto kaj E. Adamsson, konsilanta membro. Granda perdo la societo faris je S:ro J. Helsing, la antaŭa kasisto, kiu insiste petis ne esti reelektata. S:ro Helsing dum multaj jaroj laboris kun nelacigebla energio por la klubo, kaj ĝia grandeco estas plejparte lia merito. Li restas nun ankoraŭ delegito de U. E. A. en Gefle, kaj ni esperas,

ke li multe pli longe daŭrigos sian agadon por Esperanto.

La plej grava decido de la kunsido estis tiu pri eldonado de Esperanta gazeto — La Espero!

Post la kunsido sekvis agrabla festo, al kies sukceso multe alhelpis nia samideano Adolf Larsson el Stockholm, kies bonaj paroladetoj estis aplaŭde akceptataj. Dankon! Malgranda teatraĵo, »Utilo de Esperanto» estis ludata de kelkaj membroj. —

Por la venonta sveda »Esperantotago», kiu okazos en Gefle, estas elektita speciala komitato, kiu jam faris provizoran programon.

La sekretario.

Esperanto är ett verkligt språk.

Förkämparna för hjälpspråksrörelsens förfuskande ha påstått, att Esperantos frågeord, demonstrativa pronomen o. s. v. äro principiellt felaktiga.

Sådana ordserier förefinnas dock i alla utvecklade språk. Sålunda t. ex. i svenskan:

hvad, hvem, hvilken, hvar, hvarför, huru, huruledes, huru mycket; det, den, där, därstädes, dit, därför;

allt, alla, allestädes;

något, någon, någonstädes, någorlunda;

intet, ingen, ingenstädes, ingalunda.

I tyskan finner man t. ex. wer, welcher, was, wie, wo, wenn; i franskan: quel, qui, que, quoi, quand, comment, comme, combien (k-ljudet skrives antingen med q eller c); i spanskan: quien, que, cual, cugo, como, cuanto, cuando; i engelskan: who, where, whither, whence, when.

Esperantos kio ajn, kiu ajn, kie ajn, kiom ajn, kiel ajn motsvaras av svenskans hvad som helst, hvem som helst, hvar som helst, huru mycket som helst, hur som helst.

H-ljudet i orden hvad, hvem, hvar och hvarför har försvunnit ur tal-språket och deras h försvinner snart även ur skriftspråket. Men överensstämmelsen mellan de olika orden är dock fullt tydlig, i synner-

het om man beaktar att v-ljudet i hvad och hvar en gång för länge sedan torde ha uttalats ungefär som u.

Det är ett misstag att tro, att de nationella språken ha utbildats på måfå. Tvärtom har deras utveckling skett enligt påvisbara lagar. Och om serier av sinsemellan överensstämmande frågeord o. s. v. icke redan funnes i Esperanto, så skulle sådana ordserier ovillkorligen komma att utbilda sig, ehuru möjligen med flera eller färre luckor och inkonsekvenser.

Kompetenta språkmän hava emellertid uttalat sin beundran för dessa ordserier i Esperanto, och det mellanfolkliga hjälpspråkets vänner kunna med lätthet fördraga, att snusförnuftiga personer fälla en ganska lättvindig förkastelsedom.

Jln.

Jorden runt.

Ryssland. — Den ryska tidningen »Ono de Esperanto» konstaterar, att Esperantorörelsen i Ryssland under det gångna året har varit fullt tillfredsställande. Ett flertal nya föreningar ha bildats, talrika både högre och lägre kurser ha ägt rum och åtskilliga föredrag ha hållits.

Såsom redan meddelats i svenska tidningar har det ryska litterära sällskapet »Tolstojs vänner» vid sitt senaste årsmöte beslutat utge Leo Tolstojs samlade arbeten på Esperanto. Som bekant var författaren en entusiastisk anhängare av Esperanto och han verkade mycket för språkets spridande i Ryssland. Arbetena, av vilka en del redan utkommit, äro översatta av prof. Kabanov och författarinnan Anna Shearapov.

England. — Det världsberömda universitetet i Oxford har beslutat att till alla universitet i utlandet sända en skrivelse med uttryckande av dess önskan att medverka till ett vänskapligt samarbete mellan de olika ländernas universitet, vilken skrivelse skall avfattas på engelska, latin och Esperanto.

Gudstjänster på Esperanto ha sedan någon tid ägt rum i Harecourtkyrkan i London.

Tyskland. — Resultaten av den kraftiga propaganda, som pågått i Tyskland, visa sig allt mer och mer. Ett Esperantoförbund för Würtemberg bildades i oktober f. å. i Esslingen, och i samma stad har grundats ett Esperanto-institut efter mönster av det sachsiska av regeringen understödda Esperantoinstitutet. — Esperanto undervisas nu i 2 handelsskolor i Bremen och i fyra skolor i Augsburg, samt i flera andra högre skolor. I Sachsen har bildats ett Esperantoförbund för lärare, och även i Thüringen planeras ett dylikt. — Dresdens 30 föreningar ha sammanslutit sig för att gemensamt anordna propagandaföredrag och dylikt.

Holland. — Flera nya föreningar ha bildats, varibland en i Haag, så att denna stad nu har nio Esperantoföreningar. Två lärokurser ha hållits med stadsmyndigheternas bistånd.

Den senaste nyheten från Haag är startandet av två nya kurser, var och en med 75 lärjungar, för *boy-scouts*.

Belgien. — För anordnande av Belgiska Esperantoförbundets femte kongress har staden Spaa beslutat bidra med ett understöd à 300 francs.

Amerika. — Efter sin föredragsresa genom Europa, varunder han även besökte Sverige, kommer nu Mr. D. E. Parrish, representant för handelskammaren i Los Angeles (Kalifornien), att företaga en propagandaturne genom Förenta staterna för att meddela sina landsmän de erfarenheter han gjort angående nyttan av Esperanto.

Esperantos nionde världskongress.

Kommittén för kongressen meddelar, att årets kongress, den nionde i ordningen, kommer att hållas i Bern (Schweiz) och icke i Genua, såsom meningen var. Tiden är bestämd till den 24—31 augusti 1913.

Avgiften är 6 Sm. (11 kr.)

Kongressens officiella organ är »*Esperanto*», som numera tryckes i Bern och utkommer regelbundet två gånger i månaden.

Alla brev skola adresseras till »Komitato de la Universala Kongreso de Esperanto» i Bern, Schweiz.

U. E. A.

Universala Esperanto-Asocio. (»Världs-Esperantoförbundet») har i dagarna utsänt sin 5:te årsbok, som tillställts alla dess medlemmar. Den har i år kommit något senare än vanligt, men så föreligger den i stället i en betydlig utvidgad och förbättrad upplaga.

Det är ett nöje att konstatera, huru denna bok för varje år blir allt fullständigare, så att man där kan finna allt, som rör den praktiska sidan av Esperantorörelsen. Den är också outhärlig för varje intresserad esperantist, som i den skall finna sitt bästa propagandamedel.

Åtskilliga förbättringar och tillägg ha gjorts i den 300 sidor tjocka volymen, avsedda att göra den så lättfattlig och överskådlig som möjligt.

Dessutom har emellertid även tillkommit en alldeles ny avdelning, som säkerligen alla re-ende esperantister komma att sätta värde på, nämligen »turismaj informoj» — upplysningar för turister. För varje land i Europa lämnas en korfattad redogörelse för folk och språk, religion, styrelsesätt, tull, sjöfart m. m., som i fråga om klarhet och noggrannhet icke lämnar något övrigt att önska. För Sverige har denna redogörelse utarbetats av förbundets »delegito» i Hedemora, herr J. Lundgren.

Med årsboken följer även ett upprop angående tecknandet av bidrag till en *garantifond*. Det är meningen att för stärkandet av förbundets ställning, insamla ett belopp av 10,000 Sm. (18,200 kr.), fördelade i poster på 50 Sm. (91 kr.). Av denna summa har enligt årsboken redan tecknats över hälften, ett stort resultat på så kort tid. Det är betecknande för hur internationellt U. E. A. i själva verket är, att bland tecknarna finnas personer i de flesta land både inom och utom Europa.

S. P. Ranto.

Fianĉigo. Kun vera ĝojo ni povas prezenti al niaj legantoj la novajon, ke nia fervora samideano, S-ro policano A. K. Örn, vic-delegito de U. E. A. en Gefle kaj bibliotekisto en la klubo, la 20-an de febr. fianĉigis kun fraŭlino Hulda Boberg, esperantistino. Nian plej koran gratulon!

La Fluganta Homo.

— Jes, jes, mi kriis, mi elvojaĝos morgaŭ tagmeze. Kiel? Jam hodiaŭ? Neeble! Kion: tute nepre? Nu, jes, kiel vi volas. Mi do venos hodiaŭ.

Furioza mi ĉesonoris kaj pendigis la telefonan aŭdilon.

— Malsaĝoj, mi murmuris. Fluganta fantomo ĉiun nokton! Se mi ne sciis, ke la viro estas bon-templano, mi kredus, ke li havas deliron.

Jen la afero resume: De mia maljuna fiŝisto, kiu kiel bona najbaro zorgis pri mia somera loĝejo tie ekstere ĉe la marbordo, mi ricevis mistikan telefonan sciigon, en kiu li petis kaj petegis, ke mi senprokraste venu al li. Li ŝajnis terure timigita de io, kion mi ne tute povis aŭdi. Mi nur aŭdis kelkajn vortojn pri »flugantaj fantomoj«, kiuj ĉiunokte dum la tuta printempo montris sin ĉe la golfo. Mi ne povas nei, ke mi interesigis de la afero, sed ĉar mi estis superŝarĝita kun laboro, mi povis nur kun malfacileco disŝiri min de la ĉefurbo.

Kiel ajn; mi veturis per la tagmeza boato al la golfo, kie mi havis mian someran loĝejon. Mi estis akceptata de la fiŝisto, kaj irante trans la insulon al lia dometo, li rakontis longan historion, kies kerno estis, ke la regiono ĉiam post Marto estis la ludejo de fantomo. Ĉiun nokton je la dekunua aŭ pli frue oni aŭdis muĝon en l'aero, kaj giganta birdo preterflugis super la golfo. Tutan horon tiu fluganta fantomo kutimis rapidi antaŭen kaj ree en la mallumo, farante rondon post rondo super la vasta akvo, post kiam ĝi malaperis ĝis la venonta nokto. Ke la maljunulo ne mensogis, tion atestis lia videbla timego.

Veninta al la dometo kaj kun la granda golfo kuŝanta antaŭ mi, mi zorge esploris ĝin per la lorno. Ĝi etendis sin tie dezerta kaj senviva. Ĉirkaŭ ĝiaj montaj, malproksimaj bordoj apenaŭ ekzistis io alia vivanta ol mi kaj la fiŝisto. Ĉio ŝajnis tiel forlasita kaj malvarma; ĝi estis precize la ĝusta loko por fantomo, mi pensis.

Jus intencante eniri, mi ekvidis lumantan punkton nordokcidente.

— Kiu loĝas tie transe, mi demandis, montrante per la fingro.

— Jen, ĉu ne lumas en la vilao de l'ingeniero Tall, la fiŝisto ekkriis.

Mi kredis, ke ĝi staras neloĝata.

— Kredeble, mi diris ridetante kaj eniris.

— Sed kion vi do volas, ke mi faros al tio ĉi, mi demandis dum ni manĝis.

— Vi, sinjoro, kiu estas instruita viro, devas povi helpi min, diris la fiŝisto.

— Jes, unue, mi diris, ne estas fantomo, kiun vi vidis, sed io alia. Due ni ne povas sendi la policon sur la estajon, kiel ajn ofte ĝi preterflugas. Ĉu vi kredas, ke ĝi venos tiun ĉi nokton?

La fiŝisto klinis sin antaŭen, aŭskultante.

— Tiun ĉi nokton! li ripetis raŭke. *Precize nun mi aŭdas ĝin veni!*

Mi salte levigis kaj kuris eksteren. Estis nun tute mallume. Ie en la nokto mi aŭdis mallortan zumantan sonon, kiu rapide alproksimiĝis. Kaj — fui — jen pretermuĝis granda nigra objekto je duona kablolongo de lando. Mi faliris posten. Mi estis vidinta du laborantajn flugilojn de vesperto, fenditan birdovoston kaj du maldikajn kruojn kun piedoj. Ĉu estis besto? En tia okazo giganta birdo el la antikveco!

(Daŭr.)

Nya Testamentet på Esperanto.

Den väl mest betydelsefulla tillökningen av Esperantolitteraturen under 1912 är denna bok, direkt översatt från det grekiska originalet och utgiven av det stora Brittiska Bibelsällskapet.

En vision.

Av *Raymond T. Bye*.

Ur »Amerika Esperantisto«.

Himlen var mulen och ett åskväder var i annalkande. Jag var därför tvungen att stanna inomhus, och för att fördriva tiden beslöt jag skriva ett brev till en av mina vänner i New-York. Denne vän var en utmärkt man och en skicklig språk-
karl, som talade flera språk. Upprepade gånger hade jag försökt intressera honom för Esperanto, men han skrattade alltid och skämtade över det kära språket. Några dagar förut, då jag åter försökt bringa saken på tal, hade vi råkat i tvist och skildes från varandra i vrede.

Nu skulle jag skriva för att bedja om ursäkt och försona mig med honom igen.

Sedan jag skrivit orden: »Bäste Alfred«, tittade jag ut genom fönstret, under det jag tänkte efter, hur jag skulle börja. Jag observerade, att molnen syntes ovanligt svarta och besynnerliga, men fäste mig ej vidare vid det, utan vände mig åter mot skrivbordet. Under det mina ögon betraktade papperet fick jag till min förvåning se, huru pennskaftet långsamt höjde sig från bordet och började skriva, alldeles utan hjälp, på papperet. Jag gnuggade ögonen för att se, om jag icke drömde, och ännu tvivlande, nöj jag mig så hårt, att jag måste skrika högt. Genast slutade pennskaftet, men började snart igen. Slagen av häpnad betraktade jag det uppmärksam. Jag såg genast, att pennan skrev ett alldeles tydligt brev till mig, och än underbara-re, stilen var utan tvivel min väns! Ehuru jag ännu var mycket skrämmd, kunde jag icke taga mina ögon från synen; darrande iakttog jag, huru pennan, på engelska, skrev följande:

»Bäste Richard! Jag plågas så svårt, att jag knappast kan skriva. Ack, om jag blott lytt ditt råd och lärt mig Esperanto! När vi sist skildes, voro vi bägge uppretade. Men skulden är min, helt och hållet min, och jag har erhållit mitt straff. Det är endast min ande som skriver; min kropp ligger i floden.

Jag dog endast därför, att jag ej kunde tala Esperanto. Det synes kanske besynnerligt, men det är sant. Ehuru jag var språkman, dog jag, emedan man icke förstod mina ord. Så här lyder berättelsen om min död:

För två dagar sedan gick jag till den del av jättestaden, där det mest bor utländska tiggare; varför jag gick dit betyder föga.

Under det jag promenerade på en av de smala, smutsiga gränderna i denna stadsdel, anfällde mig plötsligt fyra skurkar, och släpade in mig i ett litet, mörkt, underjordiskt kyffe. Där såg jag andra karlar och märkte, att de alla voro utlänningar. När jag släpades in i rummet, började skaran väsnas; man hotade mig med knytnävar, knivar och revolverar. Jag insåg snart min belägenhet — de togo mig för en annan man, som de av något skäl ämnade göra oskadlig. Förskräckt försökte jag förklara saken, men alltför snart upptäckte jag, att in-

gen av bandet förstod engelska! Förtvivlad talade jag franska, tyska, spanska. Det var förgäves. Jag försökte på varje sätt att visa dem deras misstag. Fåfångt. De hade väntat en person på denna gata. Jag liknade denne. Jag uppträdde just vid den tidpunkt de väntade den andre. För dem var jag han. Men ännu fanns en förhoppning. En karl, som tycktes förstå mina ansträngningar att förklara saken, kom fram och sade: *Ĉu vi parolas Esperante?* Beklagande skakade jag på huvudet. *»Tiam mi ne povas helpi vin.»* Jag förstod icke orden, men jag förstod betydelsen — jag måste dö. Karlarna väntade icke längre. Rasande kastade de sig över mig.

Inom ett ögonblick kände jag knivarna såsom rödglödigt stål i mitt kött. Det varma blodet rann ur såren, och jag dog. Hade jag lärt mig Esperantospråket, hade jag kunnat förklara för dem, att jag icke var den de sökte. Men nu måste jag vandra såsom ande tills jag lärt mig att aldrig skämta om det jag ej vet något om.

Med beklagande, din väns själ
Alfred...

Pennan slutade och rullade ned från bordet. Jag störtade upp för att gripa den, men stannade häftigt för en bländande blyxt, följd av det starkaste, förskräckligaste åskdunder jag någonsin hört.

Under det bullret långsamt dog bort, svartnade det, regnet strömmade ned och ett långt, klagande skrik ljöd, så underligt, att blodet stelnade i mina ådror. Jag darrade, men lgnade mig så småningom.

Ofta har jag tänkt på saken efteråt, men jag har aldrig kunnat avgöra, om detta skrik var vinden, som ven om knuten, eller om det verkligen var min sorgsna väns röst.

Esperanto för bekämpande av den vita slavhandeln.

Ur »Svensk Polistidning» (N:o 2 1913) hämta vi följande översättning av en artikel i »Internacia Policia Bulteno», polismännens internationella esperantistiska polistidsskrift, som kan utgöra ett bevis för huru Esperanto kan komma till an-

vändning på de mest skilda områden:

»Alldenstund esperantospråket regelbundet utbreder sig, kommer det mer och mer att låta tala om sig, kommer man mer och mer att påkalla uppmärksamhet för dess vikt och betydelse för de organisationer, stiftelser och institutioner, vilka ha en internationell karaktär.

En sak, som inträffat sedan förra numret av vår tidskrift utkom är särskilt värd att rapportera.

Att många esperantister redan gjort bekantskap med den nitiske meningsfränden pastor A. Richardson, att många andra blott hört eller läst om hans verksamhet, är ovedersägligt; hädanefter kommer hans namn också att bli känt av den esperantistiska polisvärlden.

Pastor Richardson är bosatt i Bryssel; förutom ett verksamt deltagande i många välgörenhetsföretag, är han styrelseledamot i Belgiska förbundet för vita slavhandels bekämpande.

Som bekant fungera i många länder dylika nationella förbund eller föreningar, i vilkas styrelser personer ur de högsta samhällsställningar deltaga. Dessa organisationer ha en internationell byrå »for the suppression of the White Slave Traffic» (för vita slavhandels bekämpande), inrättad i London.

Den 11 sistlidne oktober hade den belgiska kommittén ett förberedande sammanträde för att diskutera åtskilliga frågor och formulera yrkanden och resolutioner att framläggas för den internationella konferens, som sedermera ägde rum i Bryssel den 21 till och med den 24 i samma månad.

Bland konferensens beslut, vilka skola uppsättas på programmet för den viktiga internationella kongress, som skall äga rum i London under september 1913, vill jag blott anföra det yrkande, som på pastor Richardsons initiativ den belgiska kommittén framlagt i följande form: »...uttalas den önskan, att mera förtroliga och bestående förbindelser måtte komma till stånd mellan de olika ländernas polis (efter exempel från Internationella polisförbundet, som redan existerar, med säte i polisprefekturen i Paris...).

Man får alltså hoppas, att detta yrkande bland belgiska kommitténs övriga beslut kommer fram på kongressen i London.

Naturligtvis har polisklubben i Paris varit pastor Richardson behjälplig och enligt hans begäran

lämnat honom upplysningar om vår speciella esperantorörelse och om Internationella esperantistiska polisförbundet.

För att ytterligare förvissa sig om framgång och samtidigt gripa tillfället att verka för esperanto, avlade vår medhjälpare, med de erhållna dokumenten, besök först hos generaldirektören i justitieministeriet, hr Gonne, ävenledes ledamot i den ovannämnda belgiska kommittén, vilken intresserade sig för vår esperantistiska polisrörelse och vidare var av den mening, att pastor Richardsons uppslag beträffande yrkandet i fråga, varav han tagit del, förtjänade det tagas under omprövning å belgiska kommitténs förberedande möte.

Vad beträffar efterspanandet av de uslingar som tjäna som mellanänder vid bedrivandet av den vita slavhandeln, den frågan; detta bevisas av en antagen överenskommelse, som under augusti 1912 under tecknats av de europeiska regeringarna samt den brasilianska.

Den åsyftar att stävja denna klandervärda handel och efterspana de låga individer, som därigenom bereda sig sin utkomst.

I sina två första punkter bestämmer den internationella överenskommelsen brottets karaktär och de sista orden i dessa båda punkter visa gott överenskommelsens internationella karaktär:

»Hemfallen till straff är en var... etc. — även om de gärningar, vilka äro de brottet grundläggande elementen, skulle ha fullbordats i olika länder.»

Vi kunna påpeka, att efter dess ikraftträdande man redan kunnat ur olika av Syd-Amerikas stater fördriva över ett femtontal dylika kvinnliga geschäftmakare, vilka voro kända i flera länder och om vilkas sysselsättning intet tvivel råder.

Sedan länge och på skilda sätt har man bemödat sig om att utfinna verkamma medel mot denna trafik; ehuru i alla länder en hel mängd högtstående och inflytelserika personer äro ivrigt verkamma, måste man likväl konstatera att effekten härav är otillräcklig, och tyvärr fortfara alltjämt svårigheterna vid motarbetandet.

Det är icke min mening att vilja påstå, att esperanto ensamt skall göra underverk i detta avseende, visst icke; men eftersom man icke kan förneka de hinder, som härflyta ur språkförbistringen, är och för-

blir jag övertygad därom, att esperanto skall bli till mycken hjälp i de internationella polisförbindelserna; på bekvämaste sätt skall det samma så snabbt som möjligt göra de till användning lämnade under rättelserna förstådda, från vilket land de än härstamma, vare sig de komma genom brev eller telegram, enbart på den grund, att det i så fall ej längre existerar någon språkförbistring. Följaktligen blir förståendet direkt och omedelbart, det kommer icke längre att påfordra någon tolk, vars översättningsarbete för varje gång nödvändiggör en mer eller mindre lång tidsutdräkt; man kan även göra den anmärkningen, att i allmänhet de, som inom polisförvaltningarna ha sig anförtrott uppdraget att öppna korrespondensen, ofta nog befinna sig inför brev, vilkas text de ej begripa, och följaktligen alls icke veta, huruvida det är brådsakande eller icke med dem.

Medelst esperanto uppnås för varje fall maximum av skyndsamhet, och i den fråga, som här är å bane, skall detta möjliggöra att i tid rädas flera offer och även gripa flere dylika agenter än under nuvarande förhållanden, då man ju vet, att tidsförlust, även den ringaste, vid bekämpande av kvinnohandeln, liksom för övrigt beträffande andra slags polisaffärer, kan utnytna i de allvarligaste konsekvenser.

Motverkan av handeln med kvinnor lämnar alltså hos oss polismän ett sannskyldigt verksamhetsfält, där esperanto för visso skall visa sig icke blott nyttigt utan även i högsta grad nödvändigt.

Våra esperantistiska yrkesfränder måste skynda sig att arbeta för att inom alla polisinställningar, åtminstone de stora städernas, verka för och utbreda vårt beundransvärda förstälsemedel; detta är den nödvändiga åtgärden att börja med till förverkligandet av de väntade tjänster, vilka vi skola göra desto hellre, som de då bli oss lättare att utföra.

Redan nu inbjudas våra yrkesbröder samt och synnerligen att, så vitt möjligt, undersöka frågan om effektiva motverkningsåtgärder och insända förslagen till vår »Bulteno».

Vi må vara pastor Richardson tack samma för, att han nedlagt möda och besvär samtidigt för esperanto, för bekämpande av vita slavhandeln och för spridande av kännedom om Internationella esperantistiska polisförbundet.»

Atentu!

Ni deziras intersangi »La Espero» kun ĉiu gazeto esperanta. Poste ni presos en ĉiu numero liston pri la ricevitaĵ gazetoj, kaj tiamaniere anonci pri ili.

Sendu tial ekzempleron al *Redaktejo de »La Espero»* R. Pehrsson, 3—23, Gefle, Svedujo.

Engelskan som världsspråk.

Tid efter annan försäkras det av en del personer, att engelskan är i stånd att föra en vart som helst i världen. Kanske följande uttalanden (ur hundratals liknande) avgivna av engelska konsulter i utlandet skola visa klarare fakta och vara mera tungt vägande än det vi säga.

Triest. — Konsuln yttrar i sin rapport: »Jag skulle här vilja upprepa min företrädarens uppmaning till brittiska affärsmän, nämligen att de skulle finna det till sin fördel att trycka priskuranter, kataloger etc., avsedda för denna marknad, på italienska språket, som, ehuru tyskan är det officiella språket, är det, som är mest använt bland affärsmännen.»

Holland. — Prislistor och kataloger skola om möjligt vara avfattade på holländska och försedda med mått- och viktuppgifter enligt metersystemet och priserna skola helst vara i holländskt mynt, men, framför allt, tillägges det, skola på kataloger, som skickas pr post följa ett besök av ett kompetent ombud eller en handelsresande, som bör, så vitt det är möjligt, äga tillräcklig kunskap i holländska språket.

St. Malo. — Brittiske vicekonsuln skriver: »Jag har återhållit en mängd kataloger, av vilka de flesta äro på engelska och till föga nytta för allmänheten. Om de, som sända dessa priskuranter, ville för ett ögonblick tänka efter, vad de skulle göra, om de, utan att förstå franska, skulle erhålla dylika, tror jag, att de skulle upphöra med att göra av med pengar till porton, som ej kunna åstadkomma någon affär.»

Rom. — Konsuln meddelar, att firmor, som göra affärer i åkerbruksmaskiner, borde taga vara på det nuvarande gynnsamma ögonblicket att på ett övertygande sätt lägga fram sina varor för den italienska publiken. Det är tillrådligt, tillägger han, att ha prospekt o. d. tryckta på italienska och prisuppgifter i enlighet med decimalsystemet.

Serbien. — »Det är tillfredsställande att märka, att bruket att översätta kataloger tycks vara i tillväxt, då kataloger på engelska äro alldeles utan värde.

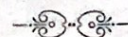
Pernambuco. — »Mr. Staniforth påminner brittiska exportörer om nödvändigheten för resande att kunna portugisiska.»

Peru. — »Texten till alla kataloger, som sändas till dessa länder, bör vara på spanska och de engelska vikterna och måtten förvandlade efter metersystemet.»

Den engelska tidning, varur ovanstående är hämtat, säger i avslutning härtill:

Synes det icke klart, att engelska industriidkares bästa intressen skulle tjänas av ett filosofiskt erkännande av det faktum, att världen använder en mängd andra språk jämte engelskan, och att det skall fortsätta så, som sakerna gestalta sig för närvarande? I så fall skulle då frågan uppstå: »Kunna vi hitta på ett affärsmässigt förslag till förenklande av handelns språkliga angelägenheter?» — »Ja, låt alla framsynta män förmå varandra att popularisera ett språk, som det internationella, icke som en tvångssak, utan en handling av fri vilja!» Det finns tusentals skäl för att Esperanto i varje hänseende är lämpligt för detta ändamål. Redan äro esperantisterna så fördelade, att det är möjligt för en affär att komma i beröring med alla delar av jordklotet, och »framåt!» är dagens lösen i Esperantovärlden. Men vilken skillnad det skulle bli, om industriens och handelns män ville räcka en hjälpande hand för att övervinna likgiltighet och motstånd! På kontinenten och i Amerika ha många handelskammare räckt denna hjälpande hand. »När skall Storbritanniens tur komma?» frågar den engelska tidning, varur detta är hämtat, och vi tillägga: »När skall turen komma till oss?»

Ur »British Esperantist».

HERRAR EKIPERA SIG
BÄST och FULLSTÄNDIGAST

hos
AXEL LIDHOLM
Drottningg. 30 - GEFLE

Kiam vi bezonas
viandon, mendu
ĉe

FRANS A. OLSON
Telef. 34 □ GEFLE □ Telef. 34

W. WAHLUND

Pappersvaror och skrivmateriel
RIKSTELEON 1723 ■ GEFLE

Olycksfallsförsäkra Eder i "BORE"!

Försäkringar meddelas av
Kassör J. Helsing
St. Esplanadgatan 25 □ GEFLE
RIKSTELEFON 1078

KARL HALLINS

RAKSTUGA
BRYNÄSGAT. 8 ■ TEL. 842

KOM IHÅG!!!

Hällströms Tobakshandel
BRYNÄSGATAN 21 - - GEFLE
TELEFON 1803

SKODON

STÖRSTA SORTERING

HOS

ZIMMERMANS

De bästa och billigaste
■ **MÖBLERNA** ■
tillverkas på beställning vid
P. J. Berglunds snickareverkstad
HATTMAKAREGATAN 19
Telefon 720
■ ■ ■
Reparationer och ompoleringar mottagas
gärna.

Esperanto-ordbok

(esp.-svensk och svensk-esp) 160 sid.,
klotb. 60 öre, 5 ex. à 50 öre.

Esperanto-språklära, klotb. 40 öre,
5 ex. à 30 öre.

Unua legolibro (första läseboken) av
Kabe. 1:60. 3 ex. à 1:50

Allt portofritt.

HJÄRTSTÄDTS FÖRLAG,
Kristinehamn.

PROVA KOPIEPENNAN

ESPERANTO

3:— kr. pr. puss. 30 öre pr. st.

W. WAHLUND, GEFLE

Läroböcker i Esperanto.

Kurs i Esperanto av *G. H. Backman*,
25 öre.

Lärobok i Esperanto, med Esp.-svensk
ordbok av *P. Nylén*, 1:— kr.

Erhållas hos **La Esperos redaktion**,
3-23, Gefle.

Kort Lärobok i Esperanto

för nybörjare av

ALBIN ZACHRISSON

Läroverksadjunkt, Karlstad.

Rekvireras pr. kontant hos förf., Karlstad.

PRIS 75 ÖRE.

N. Lundgren

GEFLE - Interurbä tel. 151

Kamentuboj por fabrikoj.

Pli ol 700 konstruitaj.

Riparoj dum uzado.

Fulmkonduktiloj estas muntataj.

Propra brikejo en Upsala.

Plej granda firmo por konstruo de
fabrikaj kamentuboj en Skandinavio.

Argentá medalo en Stockholm 1897
, , , Gefle 1901
, , , Norrköping 1906

Kafé Linnéa

(Nykterhetsvännernas Kafé)

NYGATAN 34 - (Pousettska huset)

■ TELEFON 859 ■

Frukostar, Middagar och Soupéer.
Smörgåsar, Kaffe, The o. Choklad m. m.
Beställningar för mindre sällskap.

LOVISA HÖR IN.

„LA ONDO DE ESPERANTO”
MONATA ILUSTRATA REVUO
(fondita en la jaro 1909).

La abonantoj de la j. 1912 jam ricevis
senpage romanon de A. Tolstoj »*Princo*
Serebrjanij». kies prezo por ne-abonintoj
estas **Sm. 1,60 afr.** Nun ĉiu abonanto de
la j. 1913, — krom 12 n-roj de l'gazeto, —
senpage ricevos **donace** belan Esper. libron:
„ORIENTA ALMANAKO”
el la lingvoj japana, ĥina, araba, ĥinda,
sanskrita, persa, armena, kartvela k. t. p.
k. t. p.

»La Ondó» aperas akurate la 1-an daton,
novstile. Ĉiu n-ro havas 16—24 paĝ.
Formato 17×26. Bela kovrilo.

Literaturaj konkursoj kun premioj. Por-
tretoj de konataj Esperantistoj. Diversaj
ilustraĵoj. Beletistiko originala kaj tradu-
kita. Plena kroniko. Bibliografio. Amuza
fako (kun premioj). Anekdotoj. Kores-
pondo tutmonda. (Poŝtk. ilustr.)

Anonco en "Koresp. Fako" — 3 respondkuponoj

La abonpagon (2 rubl. = 2, 120 sm), oni
sendu al librejo »*Esperanto*» (Moskvo,
Tverskaja, 26, Ruslando) aŭ al aliaj Esper.
librejoj — poŝtmandate, respondkuponone,
papernone, per bankĉekoj aŭ per transpag.
de Esp. ĉekbanko.

La Espero

utgives av Gefle Esperanto-
förening och utkommer i
slutet av varje månad.

Prenumerationspris Kr.

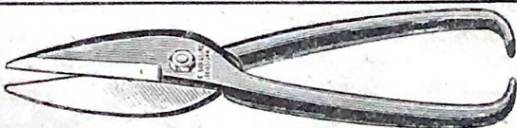
1: 20.

Annonpris 5 öre pr mm.

Återförsäljare önskas på
varje plats! Provision om
flere exemplar tagas!

Redaktion och expedition:
3—23, Gefle.

Abonprezo ekster Svedujo
1:00 Spesmilo. (12 numeroj).
Specimeno kontraŭ respond-
kuponon.

Ozarowsky & Pehrssons Bleck- & Plåtslageri

■ REKOMMENDERAS ■

TELEFON 188